

Notitie : Quickscan Flora en Fauna Zaling 8A te Papendrecht

Datum : 8 september 2017
Contactpersoon :
opdrachtgever
Projectnummer : 211x08343
Opgesteld door : Ineke Kroes

Er zijn plannen om op de Zaling 8A in Papendrecht een woning te realiseren. Bij ruimtelijke planvorming is een toetsing aan de natuurwetgeving verplicht. Door middel van een verkennend flora- en faunaonderzoek is een beoordeling gemaakt van de effecten die het plan zal hebben op beschermde natuurwaarden. Hierdoor wordt duidelijk of het plan in overeenstemming is met de natuurwetgeving.

Natuurbescherming in Nederland

De bescherming van de natuur is per 1 januari 2017 in Nederland vastgelegd in de Wet Natuurbescherming (Wnb). Deze wet vormt voor wat betreft soortenbescherming en gebiedsbescherming een uitwerking van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Daarnaast vindt beleidsmatige gebiedsbescherming plaats door middel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN), de voormalige Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Gebiedsbescherming vanuit de Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming, heeft voor wat betreft gebiedsbescherming betrekking op de Europees beschermde Natura 2000-gebieden en de Beschermde natuurmonumenten. De Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden worden in Nederland gecombineerd als Natura 2000-gebieden aangewezen. Als er naar aanleiding van projecten, plannen en activiteiten mogelijkwerijs significante effecten optreden, dienen deze vooraf in kaart gebracht en beoordeeld te worden. Projecten, plannen en activiteiten die mogelijk een negatief effect hebben op de beschermde natuur in een Natura 2000-gebied (of Beschermde natuurmonument) zijn vergunningsplichtig.

Gebiedsbescherming vanuit provinciaal beleid

De provinciale groenstructuur bestaande uit het Natuurnetwerk Zuid-Holland (voormalige EHS) en het Programma Ruimte zijn ruimtelijk vastgelegd in de Verordening Ruimte 2014. Het Natuurnetwerk Zuid-Holland is een robuust netwerk van natuurgebieden en tussenliggende verbindingzones. Dit netwerk bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuw aan te leggen natuur en verbindingzones tussen de gebieden. Ook de beheergebieden voor agrarisch natuurbeheer behoren tot de EHS. De feitelijke beleidsmatige gebiedsbescherming vindt plaats middels de uitwerking van het provinciaal beleid in de gemeentelijke bestemmingsplannen.

Soortenbescherming vanuit de Wet natuurbescherming

Soortenbescherming vanuit de Wet natuurbescherming, heeft betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek)vogels, reptielen en amfibieën, een aantal vissen, libellen en vlinders, enkele bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten en een aantal vaatplanten. Voor alle soorten, dus ook voor de soorten die niet onder de aangewezen bescherming vallen, of die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt de zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art.

1.10 Wnb). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan aanwezige soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend.

Vanaf 1 januari 2017 moet, onder de Wet natuurbescherming, bij ruimtelijke ontwikkelingen naast de zorgplicht ook rekening gehouden worden met juridisch zwaarder beschermde soorten vanuit nationaal en Europees oogpunt. Beschermde soorten vanuit nationaal oogpunt betreffen soorten uit 'bijlage A en B' van de Wet Natuurbescherming. Beschermde soorten vanuit Europees oogpunt betreffen soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, de soorten uit Bijlage 1 en 2 Verdrag van Bern, en Bijlage 1 verdrag van Bonn, en alle in Europa inheemse vogels (Vogelrichtlijn).

Op de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' van het Ministerie van LNV (augustus 2009) wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën vogelnesten. Van de meeste vogelsoorten zijn de nesten uitsluitend beschermd wanneer deze tijdens de broed- en nestperiode in gebruik zijn. Het gaat om soorten die jaarlijks nieuwe nesten maken. Van een aantal soorten roofvogels en uilen, koloniebroeders en gebouw bewonende vogelsoorten ('categorie 1-4 soorten') zijn de nesten en de functionele leefomgeving jaarrond beschermend. Ten slotte is er een categorie nesten van vogelsoorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als die broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen ('categorie 5-soorten'). Vooralsnog is het uitgangspunt dat deze indeling gehandhaafd blijft, totdat de provincies deze hebben aangepast en vastgesteld.

Komen soorten van de hierboven genoemde beschermingsregimes voor, dan is de eerste vraag of de voorgenomen activiteit effecten heeft op de beschermde soorten. Treden er effecten op, dan dient er gekeken te worden of er passende maatregelen getroffen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust en verblijfplaats te garanderen.

Werkwijze quickscan flora en fauna

In de quickscan zijn de gevolgen van de ruimtelijke ingreep afgezet tegen de aanwezige natuurwaarden vanuit de Wet natuurbescherming en planologisch beschermde natuurwaarden. Deze werkwijze vloeit voort uit de brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen' van het Ministerie van Economische Zaken van december 2016.

Om een beeld te krijgen van de natuurwaarden is op 20 mei 2017 door een ecooloog van BRO¹ een verkennend veldbezoek gebracht aan het plangebied. Mogelijke verblijfplaatsen en sporen van dieren zijn onderzocht. Hierbij is onder andere gebruik gemaakt van de checklist aanwezigheid (inschatten mogelijke aanwezigheid vleermuizen in een Flora- en fauna vooronderzoek) uit het Vleermuisprotocol versie 25 maart 2013. Naast een veldbezoek is er een bronnenonderzoek gedaan. Voor dit bronnenonderzoek is onder meer gebruik gemaakt van de quickscanhulp (quickscanhulp.nl). De quickscanhulp geeft een overzicht van gegevens (van de afgelopen vijf jaar) uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), de meest omvangrijke landelijke informatiebron van verspreidingsgegevens.

¹ BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus en heeft als doel kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging. Onze werkzaamheden voeren wij dan ook uit volgens de door het NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010). De medewerkers binnen de discipline ecologie voldoen aan de door het Ministerie van EL&I genoemde voorwaarden voor ter zake deskundigen op het gebied van ecologisch onderzoek.

Aan de hand van het uitgevoerde onderzoek is vervolgens beoordeeld welke beschermde soorten daadwerkelijk voor (kunnen) komen binnen het plangebied en is er vervolgens een inschatting gemaakt van de effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op beschermde natuurwaarden.

Beschrijving van het plangebied

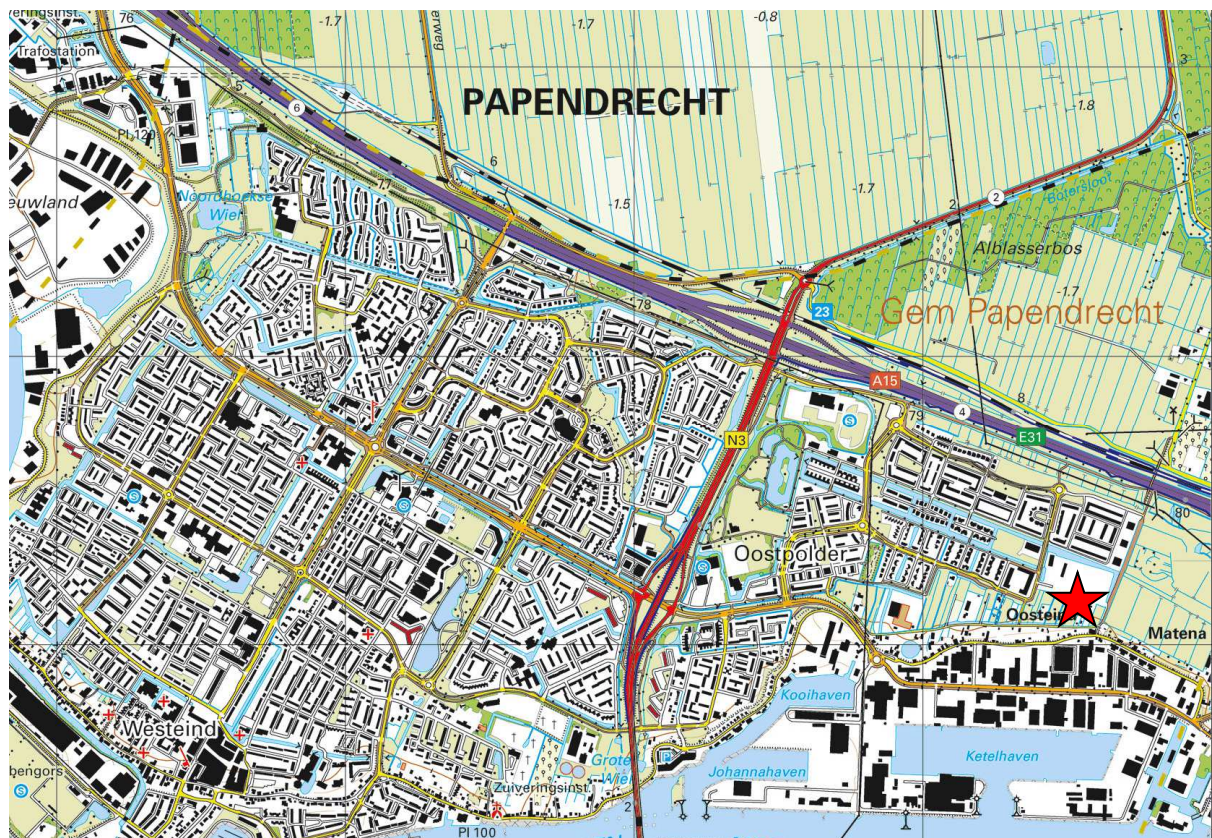
De beschrijving van het plangebied omvat de ligging, de huidige situatie en de toekomstige situatie.

Ligging van het plangebied

De locatie van het plangebied betreft een perceeltje volkstuin aan de Zaling in Papendrecht. De Amersfoortcoördinaten van het midden van het plangebied zijn X= 109.577, Y= 427.122. Het plangebied is rood omkaderd weergegeven op de luchtfoto (figuur 1) en weergegeven als een rode ster op de topografische kaart (figuur 2).

Figuur 1: Luchtfoto met begrenzing plangebied.

Figuur 2: Topografische kaart plangebied.

Huidige situatie

Het plangebied ligt aan de Zaling in Papendrecht. Het is onderdeel van een volkstuinencomplex. Momenteel staan er een aantal lage houten gebouwtjes op, en een glazen kas. Er is een grasveldje op het terrein. Het plangebied wordt aan twee kanten omgeven door een brede doorgaande watergang. Langs de watergang aan de oostkant staan een aantal oudere knotwilgen. Het volkstuinencomplex wordt aan de noord-, west- en zuidkant omgeven door woningen. Aan de oostkant liggen weiden. De volgende afbeeldingen (figuur 3 t/m 8) geven een impressie van het plangebied en de directe omgeving.

Figuur 3: Plangebied, het tuintje met grasveld en wat open houten gebouwtjes.

Figuur 4: Plangebied, de veldschuur en de glazen kas.

Figuur 5. Overzicht van het gehele plangebied, gezien vanaf de Tiendweg Oost, met op de voorgrond de weide van het naastliggend perceel.

Figuur 6. Overzicht van het plangebied, gezien vanaf de Matenasche Scheikade, met op de voorgrond de weide van het naastliggend perceel.

Figuur 7. Overzicht van het plangebied, gezien vanaf de Zaling, met op de voorgrond de brede watergang die tussen het perceel en de Zaling in ligt.

Figuur 8. Aanzicht van het plangebied, gezien vanaf de Zaling, met op de voorgrond de afscheiding van het perceel langs de watergang.

Toekomstige (geplande) situatie

De gewenste ontwikkeling van het plangebied betreft de realisatie van een woning. Hiervoor zullen de houten gebouwtjes verdwijnen. Er zal een bruggetje aangelegd worden over de brede watergang. De knotwilgen blijven vermoedelijk behouden. Er zullen wellicht struiken, en gras- en kruidenvegetatie verdwijnen en misschien enkele wat dunnere bomen.

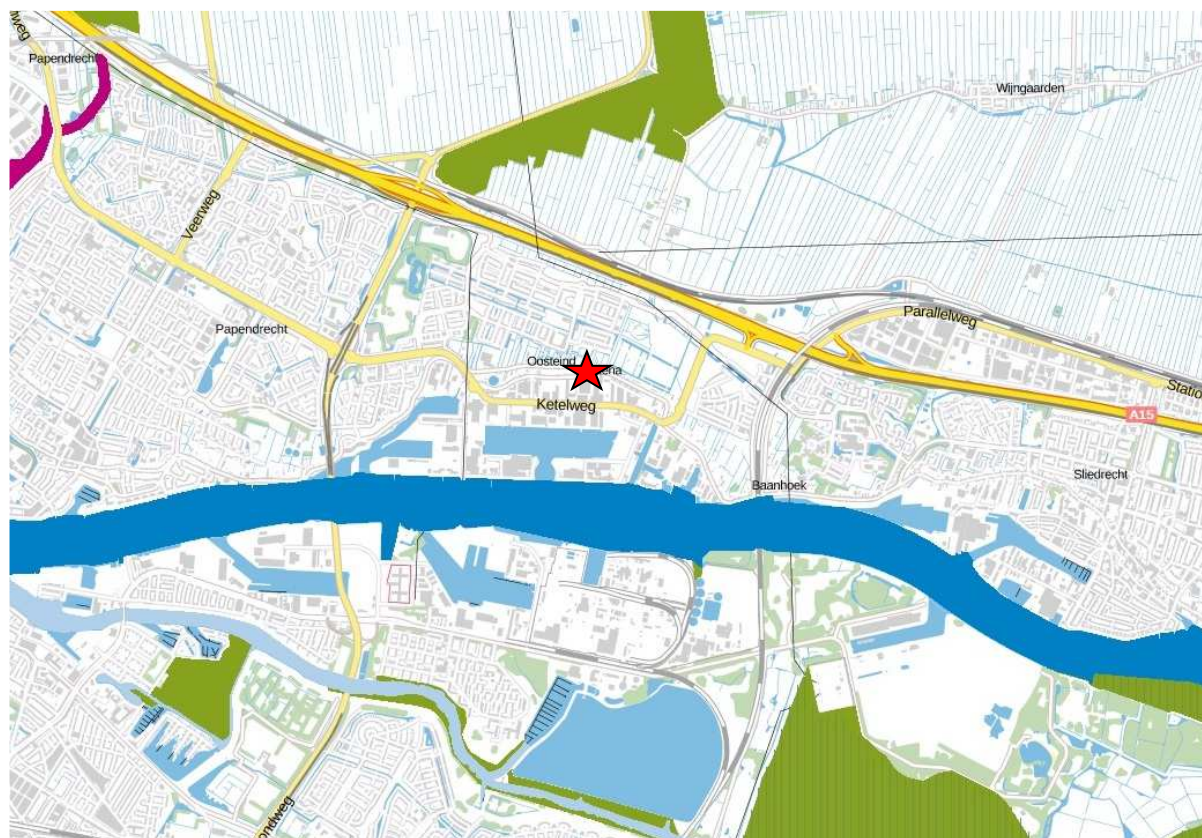
Toetsing gebiedsbescherming

Wettelijke gebiedsbescherming

Het dichtstbijzijnde wettelijke beschermde natuurgebied, het de Natura-2000 gebied De Biesbosch zich op 2,2 kilometer afstand van het plangebied. Gezien de afstand tot dit Natura 2000-gebied en gezien de aard van de ontwikkeling zijn negatieve effecten op het Natura-2000 gebied op voorhand uitgesloten. In de planvorming hoeft derhalve verder geen rekening gehouden te worden met de Natuurbeschermingswet.

Planologische gebiedsbescherming

Het plangebied ligt geheel buiten het Natuurnetwerk Zuid-Holland (voormalige EHS). Door de ontwikkelingen worden er geen wezenlijke kenmerken aan het Natuurnetwerk aangetast. De planvorming heeft verder geen invloed op planologisch beschermde gebieden.

Gebieden Natura 2000

Natuurnetwerk Nederland

- Bestaande en nieuwe natuur
- Ecologische verbinding
- Blijvend agrarisch gebied binnen Natura2000
- Waternatuurgebied
- Grote wateren en Noordzee

Figuur 9. Overzicht ligging van het plangebied (rode ster) ten opzichte van Natura 2000-gebieden en Natuur netwerk Nederland.

Toetsing soortbescherming

Vaatplanten

Uit de omgeving zijn geen beschermde vaatplanten bekend. Tijdens het veldbezoek zijn er geen beschermde soorten planten aangetroffen binnen en in de buurt van het plangebied. De planten die aangetroffen zijn met name stikstofrijke grassoorten zoals met name harige witbol. Het plangebied is voor het grootste deel grasveld, en verder begroeid met opgaande houtige beplanting. Er is een deel van het plangebied wat als volkstuin is ingericht, hier staan uitsluitend gecultiveerde soorten (groentes). De volkstuin wordt intensief beheerd. De slootkant is vooral begroeid met gras (eveneens vooral harige witbol, brandnetel, ridderzuring en hier en daar wat riet. Langs een stukje sloot ten zuiden van het plangebied staan een paar zwanenbloemen. Deze zijn onder de Wet natuurbescherming niet meer beschermd. Het ligt in het stedelijk gebied. Deze omgeving leent zich niet voor beschermde planten. Het voorkomen van beschermde vaatplanten is in zijn geheel op voorhand uit te sluiten.

Grondgebonden zoogdieren

Het plangebied vormt mogelijk geschikt leefgebied voor een enkele algemeen beschermde grondgebonden zoogdiersoort zoals huisspitsmuis, veldmuis, egel etc. (Wnb-andere soorten met provinciale vrijstelling). Er zijn vanuit de omgeving geen zwaarder beschermde grondgebonden zoogdiersoorten bekend, met uitzondering van de bever en steenmarter. Er zijn echter geen sporen van de bever, zoals afgeknaagde boompjes, takken in het water etc., aangetroffen. Er zijn eveneens geen sporen aangetroffen van steenmarter, zoals uitwerpselen of voedselresten. Gezien het ontbreken van sporen en gezien de stedelijke ligging zijn negatieve effecten op zwaarder beschermde soorten grondgebonden zoogdieren zoals de bever en steenmarter uitgesloten.

Effectbeoordeling

Voor de te verwachten beschermde soorten binnen het plangebied geldt een provinciale vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. In het kader van de algemene zorgplicht is het wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen. Dit houdt in dat al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het doden van individuen te voorkomen. Dit kan worden bewerkstelligd door o.a. het werken buiten kwetsbare perioden (het voortplantings- en winterslaapseizoen) en gefaseerd werken om dieren de kans te geven om te vluchten.

Vleermuizen

Uit het plangebied en/of omgeving zijn waarnemingen bekend van gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis (Wnb-hrl) (0-1 km), baardvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en water-vleermuis (1-5 km). Tijdens het veldbezoek is gelet op de aanwezigheid van potentiële vaste verblijfplaatsen voor vleermuizen binnen het plangebied. Mogelijk zijn er in de oudere knotwilgen potentiële verblijfplaatsen in de vorm van spleten of hollen te verwachten. In de gebouwtjes zijn geen sporen van vleermuizen aangetroffen. De gebouwtjes, die het karakter van veldschuur hebben, zijn te open om dienst te doen als vaste rust- of verblijfplaats voor vleermuizen. Er is ruimschoots water en groen in de omgeving, wat dienst kan doen als foerageergebied. Er zijn binnen het plangebied geen doorgaande bomenrijen die dienst kunnen doen als vliegroute.

Effectbeoordeling

Negatieve effecten op potentiële verblijfplaatsen (d.w.z. kraamverblijven, paarverblijven en zomerverblijven), of vliegroutes voor vleermuizen kunnen redelijkerwijze worden uitgesloten. De aanwezigheid van foerageergebieden kan niet worden uitgesloten. Echter, er is in de omgeving ruim voldoende foerageergebied aanwezig, er verdwijnt geen essentieel foerageergebied bij de realisatie van het plan. Negatieve effecten op vleermuizen zijn redelijkerwijze uitgesloten.

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn rond het plangebied enkele algemene vogels waargenomen waaronder meetkoet, merel en houtduif. Het is niet uitgesloten dat broedvogels tot broeden komen in de bomen en de houtige beplanting aan de randen, in de oevers van het water en in de opgaande houtige beplanting van het plangebied.

In de nabije omgeving (op 0-1 km afstand van het plangebied) zijn waarnemingen bekend van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten zoals steenuil, gierzwaluw en huismus. Binnen het plangebied zijn voor deze soorten geen nestlocaties aangetroffen. Het plangebied is niet of marginaal geschikt als foerageergebied voor deze en overige vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten. De functionaliteit van de leefomgeving voor deze soorten komt niet in het geding als gevolg van de ontwikkeling. Negatieve effecten voor vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten zijn op voorhand uitgesloten.

Effectenbeoordeling

Het is niet uitgesloten dat broedvogels tot broeden komen in de bomen, langs de oevers en de houtige beplanting aan de rand van het plangebied. Door werkzaamheden in de directe omgeving van de genoemde groenelementen, of door het verwijderen van deze groenelementen kan verstoring van broedende vogels plaatsvinden. Door werkzaamheden hier buiten de broedperiode (als broedseizoen kan de periode tussen half maart en half juli globaal worden aangehouden) uit te voeren dan wel te starten, en door voorafgaand aan de werkzaamheden te controleren of er broedende vogels aanwezig zijn, wordt de kans op negatieve effecten weggenomen. Indien op een locatie geen bewoonde nesten, broedende of nestelende vogels aanwezig zijn, mogen ook tijdens het broedseizoen werkzaamheden worden uitgevoerd. Door voor aanvang van werkzaamheden te inspecteren op aanwezige bewoonde nesten, legsels of nestjongen en, indien deze aanwezig zijn, de werkzaamheden uit te stellen tot nadat de jongen zijn uitgevlogen, wordt de kans op negatieve effecten voor vogels weggenomen.

Vissen, amfibieën en reptielen

Er zijn in de directe omgeving waarnemingen bekend van de grote modderkruiper (Wnb-andere soorten) en van de heikikker (Wnb-hrl). Het plangebied zelf bevat geen oppervlaktewater. Negatieve effecten op vissen en van voortplantingsplaatsen van amfibieën zijn, binnen het plangebied zelf, op voorhand uitgesloten. Aan de randen van het plangebied is echter wel oppervlaktewater aanwezig. Het plangebied bevat een hoeveelheid grasvegetatie en oever wat geschikt is als landhabitat voor de heikikker. Het plangebied biedt geen geschikt habitat voor reptielen, er zijn geen beschermde reptielen in de omgeving bekend.

Effectenbeoordeling

Vanuit eerdere informatie van bewoners uit de buurt, is bekend dat in het volkstuintencomplex heikikker waarschijnlijk aanwezig is. Het plangebied, met zijn grasvegetatie en struweel, en met de watergang er pal naast, kan mogelijk van belang zijn voor heikikker. Nader onderzoek zal moeten uitwijzen in hoeverre het plangebied gebruikt wordt door heikikker.

Over de watergang wordt een brug gebouwd. Het bouwen van de brug heeft niet tot gevolg dat de sloot op enig moment droog komt te staan, er verdwijnt geen vaste rust- of verblijfplaats voor de grote modderkruiper. Wel kan er verstoring van de grote modderkruiper optreden door de bouw en/of het gebruik van de brug. Hiervoor is het noodzakelijk om de aanwezigheid van de grote modderkruiper in kaart te brengen door nader onderzoek.

Binnen het plangebied is wellicht een zwervend exemplaar van een algemene soort te verwachten zoals bruine kikker of gewone pad (Wnb-andere soorten, vrijstelling Provincie Noord-Holland). De

aanwezigheid van reptielen kan redelijkerwijze worden uitgesloten wegens ontbreken van geschikt habitat.

In het kader van de algemene zorgplicht is het noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen. Dit houdt in dat al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het doden van individuen te voorkomen. In het kader van de algemene zorgplicht zijn geen specifieke maatregelen nodig.

Beschermde ongewervelde diersoorten

Er zijn waarnemingen bekend uit de (nabije) omgeving van de gevlekte witsnuitlibel. De gevlekte witsnuitlibel heeft zijn habitat in laagveenmoerassen en vegetatierijke vennen en duinplassen. Deze zijn echter op het plangebied en in de directe omgeving niet aanwezig. Gezien de habitatseisen van de gevlekte witsnuitlibel, is het redelijkerwijze uitgesloten dat deze beschermde soort in het water rondom het plangebied voorkomt. Negatieve effecten voor beschermde ongewervelde soorten zijn, vanwege het ontbreken van geschikt habitat op voorhand uit te sluiten.

Conclusies gebiedsbescherming

- Gezien de afstand tot het Natura 2000-gebied De Biesbosch, en gezien de aard van de ontwikkeling zijn negatieve effecten op het Natura-2000 gebied op voorhand uitgesloten. In de planvorming hoeft derhalve verder geen rekening gehouden te worden met de Natuurbeschermingswet.
- Het plangebied ligt geheel buiten het Natuurnetwerk van Zuid-Holland. Door de ontwikkelingen worden er geen wezenlijke kenmerken en waarden aangetast van de provinciale groenstructuur. De planvorming heeft verder geen invloed op planologische beschermde gebieden.

Conclusies soortbescherming

- Negatieve effecten op heikikker kunnen niet worden uitgesloten binnen het plangebied. Nader onderzoek zal moeten uitwijzen in hoeverre het plangebied functioneel is voor heikikker.
- Door de bouw van de brug kan verstoring van de grote modderkruiper optreden. Hiervoor is nader onderzoek naar aanwezigheid van grote modderkruiper in de watergang langs het plangebied noodzakelijk.
- De directe omgeving van het plangebied vormt mogelijk geschikt leefgebied voor enkele algemeen beschermde grondgebonden zoogdiersoorten zoals verschillende muizensoorten, en algemeen beschermde amfibieën zoals gewone pad en middelste groene kikker (Wnb-andere soorten met vrijstelling Provincie Zuid-Holland). Voor de genoemde soorten geldt een provinciale vrijstelling van de Wet natuurbescherming bij ruimtelijke ontwikkelingen. Hiervoor geldt echter wel de algemene zorgplicht. Maatregelen die in het kader van de zorgplicht genomen kunnen worden, zijn onder andere het werken buiten kwetsbare perioden (het voortplantings- en winterslaapseizoen) en gefaseerd werken om dieren de kans te geven om te vluchten.
- Langs de randen en rondom het plangebied zijn enkele broedende vogels te verwachten in de bomen en overige houtige beplanting. Door werkzaamheden in de directe omgeving van de bomen en houtige beplanting kan er verstoring van broedende vogels plaatsvinden. Door werkzaamheden buiten de broedperiode (als broedseizoen kan de periode tussen half maart en half juli globaal worden aangehouden) uit te voeren dan wel te starten, wordt de kans op negatieve effecten geminimaliseerd. Indien op een locatie geen bewoonde nesten, broedende of nestelende vogels aanwezig zijn, mogen ook tijdens het broedseizoen werkzaamheden worden uitgevoerd. Het is dan wel vereist dat voor aanvang van werkzaamheden het opgaande groen geïnspecteerd wordt door een ecologisch deskundige, op aanwezige bewoonde nesten, legfels of nestjongen en, indien deze aanwezig zijn, de werkzaamheden uit te stellen tot nadat de jongen zijn uitgevlogen. Hier dient in dat geval een notitie gemaakt te worden als bewijsvoering. Tevens is het zo dat

voor het broedseizoen in de Wet natuurbescherming geen standaardperiode gehanteerd wordt voor het broedseizoen. Onder andere afhankelijk van de vogelsoort en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. Ook rondom deze periode dient dus gelet te worden op broedende vogels.

- Binnen het plangebied zijn geen zwaarder beschermde soorten vaatplanten, grondgebonden zoogdieren, vleermuizen, vogels, vissen, reptielen en overige ongewervelden (zoals bijv. zeldzame dagvlinders en libellen) te verwachten. Negatieve effecten voor deze soortgroepen zijn op voorhand uitgesloten met inachtneming van de zorgplicht.
- In het kader van de algemene zorgplicht is het noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor aanwezige individuen. Dit houdt in dat al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het doden van individuen te voorkomen.